

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 497/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], advokátom, [REDACTED], proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 7Co/104/2020-231 z 19. mája 2021 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:
3. Sťažovateľ sa žalobou doručenou Okresnému súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) domáhal od [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 3 600 eur s príslušenstvom. Dôvodom žaloby bolo poskytnutie pôžičky žalovanému v sume 10 000 eur na základe písomnej zmluvy o pôžičke z 15. februára 2016 (ďalej len „zmluva o pôžičke“), ktorú žalovaný splatil v rozsahu 6 400 eur. Okresný súd rozsudkom č. k. 5C/9/2019-147 z 18. júna 2020 žalobe sťažovateľa vyhovel a prvým výrokom uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 3 600 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne od 1. októbra 2017 do zaplata. Druhým výrokom konanie v časti o zaplata úrokov v sume 500 eur zastavil z dôvodu späťvzatia návrhu.

Na základe odvolania žalovaného krajský súd napadnutým rozhodnutím rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zmenil tak, že žalobu sťažovateľa zamietol.

4. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, avšak dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne vec i nesprávne právne posúdil. Vychádzajúc z ustanovenia § 657 Občianskeho zákonníka, konštatoval, že zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzatvoreniu zákon vyžaduje skutočné odovzdanie predmetu pôžičky dlžníkovi. Pokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne.

5. Žalovaný v konaní nerozporoval poskytnutie finančných prostriedkov v sume 10 000 eur, namietal však, že finančné prostriedky neboli poskytnuté žalobcom, ale pani [REDACTED] (nevesta sťažovateľa a v relevantnom čase štatutárna zástupkyňa žalovaného, pozn.), z čoho vyvodil nedostatok vecnej aktívnej legitímácie žalobcu v spore s tým, že za svojho veriteľa považuje [REDACTED]. Tvrdil, že pôžičku v hotovosti v sume 10 000 eur podľa čl. II zmluvy o pôžičke od žalobcu nikdy nedostal. V účtovníctve žalovaného je suma 10 000 eur zaevidovaná ako pôžička, avšak nie je uvedené od koho. V skutočnosti predmetnú sumu poukázala na účet žalovaného bezhotovostným prevodom zo svojho účtu [REDACTED]. V konaní bolo preukázané, že platba bola poskytnutá pánom [REDACTED] na účet pani [REDACTED] a pani [REDACTED] bezhotovostne peniaze poskytla žalovanému.

6. Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že 10. septembra 2015 bola uzatvorená trojstranná zmluva o bezúročnej pôžičke medzi sťažovateľom ako veriteľom a dlžníkmi [REDACTED] a [REDACTED], predmetom ktorej bolo poskytnutie pôžičky 10 000 eur na dobu určitú do 15. marca 2016 (ďalej len „zmluva o bezúročnej pôžičke“). Pred dohodnutou splatnosťou bezúročnej pôžičky sa zmluvné strany dohodli na uzatvorení novej zmluvy, kde dlžníkom mal byť už žalovaný. V písomnej forme táto zmluva vznikla 15. februára 2016.

7. V nadväznosti na zmluvu o bezúročnej pôžičke 15. februára 2016 vystavili sťažovateľ a [REDACTED] potvrdenie o vrátení pôžičky a prevzatí finančných prostriedkov. Podľa čl. II potvrdenia sťažovateľ ako veriteľ svojím podpisom potvrdil prevzatie finančných prostriedkov ako splatenie bezúročnej pôžičky v sume 10 000 eur v hotovosti z rúk dlžníkov [REDACTED] a [REDACTED], čím sa považuje záväzok dlžníkov voči veriteľovi za splatený a vyrovnaný (čl. IV potvrdenia). Z vykonaného dokazovania teda vyplynulo, že žalobca síce poskytol pôžičku 10 000 eur podľa zmluvy o bezúročnej pôžičke, avšak túto finančnú čiastku poskytol [REDACTED] (nie žalovanému).

8. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v danom prípade k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov v sume 10 000 eur zo strany žalobcu v prospech žalovaného nedošlo. Naopak, podľa potvrdenia o vrátení pôžičky a prevzatí finančných prostriedkov z 15. februára 2016 bola žalobcom poskytnutá suma pôžičky v prospech [REDACTED] žalobcovi vrátená.

9. Vychádzajúc z potvrdenia o vrátení pôžičky a prevzatí finančných prostriedkov z 15. februára 2016, ako i rozporu, medzi písomne uzatvorenou zmluvou o pôžičke, podľa ktorej mali byť peniaze žalovanému poskytnuté v hotovosti žalobcom, a skutočnosti, že peniaze poskytla bezhotovostne [REDACTED], odvolací súd uzavrel, že žalobca nepreukázal

vecnú aktívnu legitímáciu v predmetnom spore, a ním podaná žaloba preto nie je dôvodná. Žalobca totiž vlastným podpisom potvrdil, že pôžička v sume 10 000 eur poskytnutá 10. septembra 2015 pani [REDAKOVANÉ] mu ňou bola vrátená. Pokiaľ žalobca v konaní namietal, že žalovaný mu časť pôžičky splatil, podľa vyjadrení žalovaného v spore splátky pôžičky v prospech žalobcu mali byť na základe pokynov vydaných pani [REDAKOVANÉ] (ako riaditeľkou žalovaného) neoprávnenými platbami v prospech žalobcu, od ktorého žalovaný pôžičku v hotovosti v sume 10 000 eur nikdy reálne nedostal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ namieta arbitrárnosť hmotnoprávneho posúdenia veci krajským súdom a ústavne nekonformný výklad a aplikáciu príslušných právnych predpisov.

11. Odvolací súd považoval v konaní za preukázané, že žalovanému bola poskytnutá pôžička v sume 10 000 eur (teda zmluva o pôžičke bola zo strany sťažovateľa splnená), považoval za preukázanú existenciu písomnej zmluvy o pôžičke medzi sťažovateľom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom. V konaní bolo tiež preukázané, že žalovaný následne pôžičku splácal priamo žalobcovi, nie pani [REDAKOVANÉ]. Jediným dôvodom zmeny rozsudku súdu prvej inštancie bola skutočnosť, že peniaze boli žalovanému poskytnuté z účtu pani [REDAKOVANÉ], a nie z účtu žalobcu. Odvolací súd označil za aktívne legitimovanú na podanie žaloby pani [REDAKOVANÉ], ktorá nikdy žiadnu zmluvu o pôžičke so žalovaným neuzatvorila. V konaní bola vypočutá ako svedok, pričom uviedla, že peniaze previedla na účet žalovaného len preto, že ju o to požiadal sťažovateľ a že v skutočnosti išlo o jeho peniaze, ktoré mala na účte z dôvodu predchádzajúcich právnych vzťahov s ním. Takéto právne posúdenie veci je podľa sťažovateľa arbitrárne a zjavne nespravodlivé. V podstate odvolací súd konštatoval, že žalovaný si požičané peniaze môže legitímne nechať a nie je povinný ich vrátiť, napriek tomu že z celkovej pôžičky v sume 10 000 eur splatil sumu 6 400 eur.

12. Podľa sťažovateľa z ustanovení § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúcich zmluvu o pôžičke ani z faktu že, pôžička je tzv. reálnym právnym úkonom, nevyplýva veriteľovi povinnosť poskytnúť pôžičku zo svojho vlastného účtu, resp. že veriteľ nemôže svoj záväzok poskytnúť pôžičku splniť prostredníctvom tretej osoby. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré podľa neho v zásade pripúšťajú poskytnutie pôžičky prostredníctvom tzv. tretích osôb.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím, ktorým krajský súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym posúdením veci krajským súdom, považuje ho za arbitrárne a súčasne namieta ústavne nekonformný výklad a aplikáciu príslušných právnych predpisov.

14. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom

na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

15. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

16. Ako vyplýva z uvedeného, ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval. Sťažovateľ však túto stabilizovanú judikatúru ústavného súdu opomína a ústavnú sťažnosť uplatnil v podstate ako ďalší opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Účel ústavnej sťažnosti je však v porovnaní s opravnými prostriedkami v systéme všeobecného súdnictva diametrálne odlišný, keďže táto sleduje výlučne ochranu základných práv a slobôd.

17. Ústavný súd, vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, konštatuje, že právny záver krajského súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa na podanie žaloby sa nejaví ako ústavne neudržateľný. Krajský súd totiž vychádzal z právnej povahy pôžičky, ktorá je reálnym kontraktom, teda samotný konsenzus na vznik právneho vzťahu nestačí, reálne musí dôjsť aj k poskytnutiu pôžičky. Z potvrdenia o vrátení pôžičky z 15. februára 2016 považoval krajský súd za preukázanú skutočnosť, že pôžička v sume 10 000 eur poskytnutá [REDAKOVANÉ] bola sťažovateľovi vrátená. Aj napriek tomu, že 15. februára 2016 došlo k formálnemu uzavretiu zmluvy o pôžičke, ktorou sa sťažovateľ zaviazal poskytnúť žalovanému pôžičku v hotovosti,

v preskúmvanej veci zjavne peňažné prostriedky poskytla bezhotovostne zo svojho účtu [REDAKOVANÉ]. Uvedený skutkový záver krajského súdu podľa ústavného súdu nemožno považovať za prejav svojvôle, keďže podľa obsahu dôkazného prostriedku (potvrdenia o vrátení pôžičky a prevzatí finančných prostriedkov z 15. februára 2016) sťažovateľom skutočne poskytnuté peňažné prostriedky (na základe zmluvy o bezúročnej pôžičke) mu boli vrátené.

18. Poukazujúc na dôvody napadnutého rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že v ňom niet signálov o interpretačnej alebo aplikačnej svojvôli, a preto sa úvahy krajského súdu v napadnutom rozhodnutí z pohľadu ústavného súdu nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je konzistentné a logické a jeho závery dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľa, pričom ústavný súd nezistil ani svojvoľný výklad či aplikáciu právnych predpisov, ktoré by zakladali jeho ústavnú neudržateľnosť.

19. Vo vzťahu k judikatúre najvyšších súdnych autorít, ktorú sťažovateľ v sťažnosti citoval, ústavný súd uvádza, že táto v žiadnom prípade nepotvrďuje správnosť právneho názoru sťažovateľa o možnosti veriteľa splniť svoj záväzok poskytnúť pôžičku aj prostredníctvom tzv. tretích osôb. Sťažovateľom uvádzaná judikatúra hovorí o možnosti určiť bankový účet tretej osoby ako miesta, kde má byť predmet pôžičky veriteľom poskytnutý, pokiaľ sa na tom zmluvné strany dohodnú. Uskutočnením prevodu je potom splnená podmienka poskytnutia predmetu pôžičky dlžníkovi podľa § 657 Občianskeho zákonníka. V praxi ide o prípady poskytnutia pôžičky dlžníkovi na kúpu nehnuteľnosti, pričom peňažné prostriedky veriteľ poukazuje priamo na účet predávajúceho. Z uvedeného vyplýva, že uvádzaná judikatúra nie je aplikovateľná na posudzovaný prípad sťažovateľa z dôvodu jeho rozdielnych skutkových okolností.

20. Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažovateľom uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Nesúhlas sťažovateľa s obsahom napadnutého rozhodnutia nie je dôkazom o jeho arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu